

ПЛАН
мерапрыемстваў, прысвечаных Міжнароднаму дню роднай мовы

Міжнародны дзень роднай мовы – штогадовае свята, заснаванае рашэннем Генеральнай сесіі ЮНЕСКА ў 2000 г. Галоўная мэта свята – захаванне моўнай і культурнай шматстайнасці ў свеце, падтрымка нацыянальных моў і культур, а таксама забеспячэнне права кожнага грамадзяніна карыстацца роднай мовай.

з 20 па 27 лютага 2023 г.

20 лютага 2023 г. (панядзелак)

11.00	<p>Удзел у прэс-канферэнцыі, прысвечанай Міжнароднаму дню роднай мовы (<i>Прэс-цэнтр Дома прэсы, г. Мінск, вул. Багдана Хмяльніцкага, д. 10 А</i>)</p> <p>Прымае ўдзел дырэктар філіяла “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” І.Л.Капылоў.</p> <p>Адказныя – філіял “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі (дырэктар філіяла Капылоў І.Л.).</p>
13.40	<p>Творчая сустрэча дырэктара філіяла “Інстытут літаратуразнаўства імя Янкі Купалы” Саверчанкі І.В. з вучнямі 10–11 класаў СШ № 137 імя П.М.Машэрава г. Мінска. Тэма сустрэчы “Магія слова” (<i>г. Мінск, вул. Каліноўскага, д. 50/2</i>)</p> <p>Адказныя – філіял “Інстытут літаратуразнаўства імя Янкі Купалы” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі (дырэктар філіяла Саверчанка І.В.).</p>
14.00	<p>Сустрэча з курсантамі Акадэміі Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь, у межах якой будзе праведзена гутарка “Дзень роднай мовы” (<i>г. Мінск, пр. Машэрава, б А, бібліятэка, чытальная зала</i>)</p> <p>Падчас гутаркі будуць разгледжаны прававыя аспекты функцыянавання беларускай мовы як дзяржаўнай у Рэспубліцы Беларусь.</p> <p>Адказныя – філіял “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі (аддзел гісторыі беларускай мовы: д.ф.н. Мароз В.К.).</p>

21 лютага 2023 г. (аўторак)

<p>13.00 – 14.00</p>	<p>Рэспубліканская дыктоўка па беларускай мове (Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа НАН Беларусі, г. Мінск, вул. Сурганава, д. 15, інфармацыйна-выставачны цэнтр, пак. 110)</p> <p>Дыктоўка прымеркавана да Міжнароднага дня роднай мовы і Года міру і стваральнай працы</p> <p>Адказныя – філіял “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі (дырэктар філіяла Капылоў І.Л., загадчык аддзела сучаснай беларускай мовы Русак В.П., загадчык аддзела лексікалогіі і лексікаграфіі Лапцёнак А.М.); Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа НАН Беларусі (дырэктар бібліятэкі Юрэцкі С.С.); канал “Культура”» Беларускага радыё (дырэктар канала Трапянок У.).</p>
<p>14.00</p>	<p>Выступленне вучоных-мовазнаўцаў у якасці спікераў на базе Інфармацыйнага цэнтра па атамнай энергіі, прымеркаванае да Міжнароднага дня роднай мовы (г. Мінск, вул. Макаёнка, д. 12)</p> <p>Расказ пра гісторыю беларускай мовы, народныя гаворкі, змены ў сучаснай лексічнай сістэме</p> <p>Адказныя – філіял “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі; загадчык аддзела дыялекталогіі і лінгвагеаграфіі к.ф.н. Курцова В.М., вядучы навуковы супрацоўнік к.ф.н. Будзько І.У.</p>
<p>15.00</p>	<p>Сустрэча вучоных-мовазнаўцаў і беларускіх пісьменнікаў са студэнтамі Акадэміі кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь (г. Мінск, вул. Маскоўская, 17)</p> <p>Дыялог са студэнтамі Акадэміі кіравання пра ролю пісьменніка ў развіцці, захаванні і папулярызацыі беларускай мовы</p> <p>Адказныя – Акадэмія кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь, загадчык кафедры моўнай камунікацыі к.ф.н. Баравік Н.С.; Саюз пісьменнікаў Беларусі, намеснік старшыні Саюза пісьменнікаў Беларусі Стэльмах А.А.; філіял “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі, дырэктар філіяла Капылоў І.Л.).</p>

22 лютага 2023 г. (серада)

<p>11.00</p>	<p>Круглы стол “Мастацкі пераклад ва ўмовах блізкароднаснага білінгвізму: праблемы і перспектывы” (г. Мінск, вул. Сурганава, д. 1, корп. 2, пак. 302)</p> <p>Мэта – раскрыць асаблівую значнасць бікультурнасці і блізкароднаснага беларуска-рускага білінгвізму, уласцівых гісторыка-культурнай сітуацыі Беларусі, як перакладазнаўчай праблемы.</p>
---------------------	--

	<p>Адказныя – філіял “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі (загадчык аддзела славістыкі і тэорыі мовы к.ф.н. Аліферчык Т.М., д.ф.н. Якавенка Н.В.), Саюз пісьменнікаў Беларусі (намеснік старшыні Саюза пісьменнікаў Беларусі Стэльмах А.А.).</p>
12.40	<p>Круглы стол “Перспектывы развіцця беларускай этналінгвістыкі” (<i>Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, Мінск, вул. Карла Маркса, д. 31, філалагічны факультэт</i>)</p> <p>Мэта – вызначыць перспектыўныя кірункі студэнцкіх даследаванняў у галіне этналінгвістыкі.</p> <p>Адказныя – філіял “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі (загадчык аддзела славістыкі і тэорыі мовы к.ф.н. Аліферчык Т.М., загадчык сектара этналінгвістыкі і фальклору Боганева А.М., загадчык кафедры беларускага мовазнаўства БДУ д.ф.н., прафесар Прыгодзіч М.Р.).</p>
13.00 – 15.00	<p>Сустрэча са студэнтамі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. Тэма сустрэчы “Акрыленыя словам” (<i>г. Мінск, вул. Сурганава, д. 1, корп. 2, пак. 302</i>)</p> <p>Мэта сустрэчы – гутарка пра беларускую літаратурную мову як найважнейшы элемент нацыянальнай культуры, знаёмства студэнтаў з актуальнымі даследаваннямі акадэмічнага мовазнаўства. Выступленне ўдзельнікаў паэтычнага гуртка БДУКМ “БУКет”.</p> <p>Адказныя – філіял “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі (загадчык аддзела сучаснай беларускай мовы д.ф.н. Русак В.П.), Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў (загадчык кафедры беларускай і замежнай філалогіі к.ф.н. Пісарэнка А.М.).</p>
14.00	<p>Сустрэча з чытачамі Цэнтральнай бібліятэкі імя Янкі Купалы г. Мінска, у межах якой будзе прачытана навукова-папулярная лекцыя “Жывое ў вяках беларускае слова” (<i>г. Мінск, вул. Веры Харужай, д. 16</i>)</p> <p>На матэрыяле помнікаў старабеларускай пісьменнасці і гісторыка-лінгвістычных слоўнікаў будзе прадстаўлена гісторыя развіцця і функцыянавання лексікі беларускай мовы.</p> <p>Адказныя – філіял “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі (загадчык аддзела гісторыі беларускай мовы к.ф.н. Паляшчук Н.В., к.ф.н. Ярмаленка Э.В.)</p>
19.00	<p>Прэзентацыя “Беларускі N-корпус 2023: новае ў праекце і планы на будучыню” (<i>платформа Zoom</i>)</p> <p>Беларускі N-корпус – першы публічны збор тэкстаў беларускай</p>

	<p>мовы з пашыранай магчымасцю пошуку. Праект складаецца з некалькіх частак: уласна корпуса тэкстаў (XVI–XXI стст.), корпуса перакладаў Бібліі на беларускую мову, граматычнай базы беларускай мовы (265 тыс. слоў), беларускай праверкі арфаграфіі і інш. Корпус мае шэраг падкорпусаў: выданні Францыска Скарыны, тэксты XIX ст., тэксты 1945–2023 гг. і інш. Аб’ём корпуса – ~1,07 млрд слоў. Граматычная база змяшчае каля 265 тыс. слоў і ~4.5 млн словаформаў. Калі выдаць яе на паперы, то атрымаецца 50–60 тамоў (37 тыс. старонак) такога фармату, як “Тлумачальны слоўнік беларускай мовы” (у 5 тамах).</p> <p>Для ўсіх, хто карыстаецца беларускай мовай, будзе карысны і анлайнавы сэрвіс праверкі арфаграфіі, які дапаможа пазбавіцца ад памылак у тэксце, напісаным па-беларуску афіцыйным правапісам. Таксама на старонцы сэрвісу вы можаце спампаваць праграму праверкі арфаграфіі для розных браўзераў, аперацыйнай сістэмы Windows (уключна з Skype, Microsoft office і г. д.), тэкставага рэдактара LibreOffice/OpenOffice, паштовага кліента Mozilla Firefox/Thunderbird і інш.</p> <p>Адказныя – філіял “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі (загадчык сектара камп’ютарнай лінгвістыкі Кошчанка У.А.).</p>
--	--

23 лютага 2023 г. (чацвер)

<p>11.00</p>	<p>Круглы стол “Часопісу «Беларуская лінгвістыка» – 50” (г. Мінск, Сурганава, д. 1, корп. 2, пак. 302)</p> <p>Часопіс “Беларуская лінгвістыка” заснаваны ў 1972 г. на базе акадэмічнага Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа. Падчас круглага стала будзе прадстаўлены тэматычны агляд апублікаваных за ўсе гады існавання часопіса артыкулаў і матэрыялаў, а таксама прааналізаваны ўдзел мовазнаўцаў розных часавых перыядаў – як айчынных, так і замежных. Супрацоўнікі, якія стаялі каля вытокаў выдання, падзяляцца ўспамінамі.</p> <p>Адказныя – філіял “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі; загадчык аддзела беларуска-рускіх моўных сувязей к.ф.н. Ялынцава І.У., вядучы навуковы супрацоўнік к.ф.н. Нікалаева В.М.</p>
<p>11.00</p>	<p>Навукова-папулярная лекцыя “Рукапісы татараў ВКЛ у кантэксце беларускай гісторыі і культуры” (Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа НАН Беларусі, г. Мінск, вул. Сурганава, д. 15, інфармацыйна-выставачны цэнтр, пак. 110)</p>

	<p>Рукапісныя кнігі татараў былога ВКЛ і іх нашчадкаў, запісаныя арабскім пісьмом, змяшчаюць тэксты на арабскай, некаторых цюркскіх, а таксама на беларускай і польскай мовах. Пры гэтым арабскі алфавіт быў дапасаваны да перадачы славянскага маўлення. У рукапісах можна знайсці палемічныя і дыдактычныя творы, займальныя аповесці, каляндарна-астралагічныя і варажбітныя тэксты і шмат чаго іншага. Нярэдка сустракаюцца пераклады з усходніх моў альбо мясцовыя адаптацыі вядомых у мусульманскім свеце гісторый. Такого тыпу творам падчас лекцыі будзе нададзена асаблівая ўвага.</p> <p>Адказныя – філіял “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі; загадчык сектара ўсходазнаўства к.г.н. Сеўрук Д.Э., к.філас.н. Сынкова І.А.</p>
<p>11.00</p>	<p>Майстар-клас для студэнтаў-замежнікаў Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта “Гавары са мной па-беларуску” (г. Мінск, пр. Незалежнасці, д. 65, корп. 1, аўд. 202)</p> <p>Мэта мерапрыемства – папулярызацыя беларускай мовы сярод замежных студэнтаў; знаёмства з асаблівасцямі беларускай арфаграфіі і вымаўлення, вывучэнне этыкетных маўленчых формул.</p> <p>Адказныя – філіял “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі; Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт (загадчык кафедры беларускай і рускай моў БНТУ к.ф.н. Будзько І.У., вядучы навуковы супрацоўнік Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа к.ф.н. Ярмоленка Э.В.)</p>
<p>15.00</p>	<p>Сустрэча з вучнямі 5-х класаў гімназіі № 23 г. Мінска, у межах якой будзе праведзена гутарка “Бацькі і дзяды нашу мову стварылі, каб звонка звінела...” (г. Мінск, пр. Незалежнасці, 45)</p> <p>Мэта сустрэчы: развіццё моўна-эстэтычнага густу і маўленчай культуры школьнікаў з апорай на праграмныя творы беларускай літаратуры.</p> <p>Адказныя – філіял “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі; д.ф.н. Мароз В.К.</p>

24 лютага 2023 г. (пятніца)

<p>11.00 – 13.00</p>	<p>Сустрэча са студэнтамі Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта, у межах якой будзе прачытана навукова-папулярная лекцыя “Беларуская мова на старонках даўніх рукапісаў і старадрукаў” (г. Мінск, пр. Незалежнасці, д. 65, корп. 1, аўд. 202)</p> <p>Мэта сустрэчы – пазнаёміць студэнтаў з гісторыяй старабеларускай мовы, расказаць пра беларускія друкаваныя і рукапісныя помнікі,</p>
-----------------------------	--

паказаць іх факсімільныя выданні.

Адказныя – філіял “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі; Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт (загадчык аддзела гісторыі беларускай мовы к.ф.н. Паляшчук Н.В., вядучы навуковы супрацоўнік к.ф.н. Ярмоленка Э.В.; загадчык кафедры беларускай і рускай моў БНТУ к.ф.н. Будзько І.У.).

25 лютага 2023 г. (субота)

**11.00 –
13.00**

Сустрэча з настаўнікамі і вучнямі Мікалаеўшчынскай сярэдняй школы імя Якуба Коласа, у межах якой будзе праведзена гутарка “**Родная мова, цудоўная мова...**” (в. Мікалаеўшчына, *Стаўбцоўскага р-на, Мінскай вобл., вул. Школьная, 8*)

Падчас сустрэчы будзе разгледжана творчасць Якуба Коласа ў кантэксце беларускай класічнай літаратуры, паказана развіццё творчых традыцый у дзейнасці літаратурнага аб’яднання “Маладыя каласкі” Мікалаеўшчынскай сярэдняй школы.

Адказныя – філіял “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі (д.ф.н. Мароз В.К.).

26 лютага 2023 г. (нядзеля)

12.30

Віктарына “**Роднае слова на старонках слоўнікаў**” у нядзельнай школе прыхода Роўнаапостальнай княгіні Вольгі г. Мінска (*царква Роўнаапостальнай княгіні Вольгі, г. Мінск, пр. Партызанскі, д. 17*)

Віктарына, у якой прапанаваны разнастайныя заданні па лексіцы беларускай мовы, накіравана на павышэнне ўзроўню валодання беларускай мовай, на ўдасканаленне культуры моўных зносін.

Адказныя – філіял “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі (малодшы навуковы супрацоўнік аддзела гісторыі беларускай мовы Макітрук С.М.).

21–27 лютага 2022 г.

У рамках мерапрыемстваў Школы юнага лінгвіста ўдзел супрацоўнікаў філіяла “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа”

ў якасці сацыяльных партнёраў і членаў журы **III навукова-практычнай канферэнцыі “Беларусь, ты збудавана з беларускіх слоў!”** для вучняў VIII–XI класаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі г. Мінска і Мінскай вобласці (*Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры, г. Мінск, вул. М.Багдановіча, д. 13*)

Адказныя – філіял “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі (навуковы супрацоўнік аддзела лексікалогіі і лексікаграфіі Марозава А.А.); Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры.